

HENNINGI ARNISÆI
HALBERSTADIENSIS

DE

SUBIECTIONE
ET EXEMPTIONE
CLERICORUM.

Item de

POTESTATE TEMPORALI PONTI-
FICIS IN PRINCIPES:

Et deniq; de

TRANSLATIONE IMPERII ROMANI.

Commentatio Politica

OPPOSITA

Scriptis eorum, qui in his controversiis contra Sereniss. Regem M^a
Britanniz, & Florentiss. Rempubl. Venetorum disputarunt,
potissimam verò libris

ROBERTI BELLARMINI.

ARGENTORATI

Sumptibus Hæredum Lazari Zetzneri.

Anno M. DC. XXXV.

ILLUSTRISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO

Dn. GEORGIO RUDOL-
PHO, IN SILESIA LIGNICENSIVM
ET BREGENSIVM DUCI

Domino suo Clementissimo.

Iquis olim apud Romanos precarium
& vertente anno in manus populi resignandum
magistratum, sive assidua circumfusione eblandi-
tus, sive vetulae vesicae beatæ, quam optimam
processus formam vocat Juvenalis, admerca-
tus, nonnunquam etiam virtute, sine interpre-
te, sine sequestre, sine distributore, ut de suo consulatu gloria-
tur Ausonius, promeritus fuisset, non solum

Tusci turba impia vici,

Ambubajarum collegia, Pharmacopola,

Cum scurris fartor, cum velabro omne macellum,

lecticam cum novo honore domum tendentis comitabantur,
creati magistratus favorem sibi quisque pro viribus demereri fe-
stinantes: Sed idem officii exhibere non pudebat principes ci-
vium, & qui vellent videri omnium primi, partim ut studia sua
submissa salutatione testata facerent, partim, ut piis votis feli-
cem toti Reipubl. successum exorarent. Cum Pompejo per le-
gem Gabiniam imperium contra Piratas confirmaretur, tanto
strepitu applaudentium divulsus legitur aër in ipsis comitiis, ut
per eum corvi in medium theatrum proni delaberentur.

Eius consuetudinis, quam longa series annorum ad Impe-

UTRUM, QUOUSQUE, ET QVO JURE CLERICI, QUO- ad personas & bona, sint subjecti Juris- dictioni seculari.

CAPVT PRIMVM. DE DISTINCTIONE DVPPLICIS Jurisdictionis.

SUMMARI A.

1. Duo esse fora in mundo, Ecclesiasticum & Politicum.
2. Vtrumq; dependere immediatè à Deo, nec unum subijci alteri, nisi secundum quid.
3. In quo differant dua ha jurisdictiones, & quo respectu, & quatenus altera subordinetur alteri.
4. Sacerdotium apud plurimas gentes cohasisse regno.
5. *Causa, cur hac duo apud Christianos conjungi nequeant.*
6. *Non licet Clericis se miscere rebus bellicis, nec expeditiones in benè cedere solèt.*
7. *Non sufficit unus hominis ingenium ad sustinendum officium tam Ecclesiasticum quam Politicum.*
8. *Refutatur error Boëty, & explicatur officium Augurum & Pontificum apud Romanos.*

Ante omnia in hac controversiâ admittendū est, quod nec ij negare possunt, de quorum autoritate hic præcipuè disputatur, videlicet duas esse distinctas Jurisdictiones, temporalem & spirituales, *gl. Abb. Dec. & Dd. ad c. novit. de judic. ut & dua sunt vitæ carnalis & spiritualis, c. nisi § poen. de renunc. duo genera militum, Ecclesiæ & seculi, c. Clericum 50. dist. duo fora, Papæ & Imperatoris, Driedon. lib. 1. de libert. Christ. quorum tanta est distinctio, ut unum non possit misceri cum altero, sicut Bernhardus lib. 2. confid. ad Eugen. dicit: Si utrumq; simul habere voles, perdes utrumq;. Et Henricus Imp. de Hildebrando rectè scripsit ad Episcopos: Vnus cum utrumq; sibi vendicavit, utrumq; dissipavit: nec in uno profuit, qui in neutro prodesse voluit, nec potuit. Abbas Ursperg. in Chr. Matthi. Flac. in Catal. testi. Veri. Sicut enim miles prohibetur se ingerere in causas civiles, *l. militares C. de re milit. l. repetita 40. C. de Episc. & Cler. ita multò probabiliori ratione miles spiritualis ab iisdem abstinere debet, arg. l. reprehensibile 23. qu. 8. non tantum ne jurisdictiones distinctæ confundantur, quarum confusione nihil datur inordinatius, aut quieti & in hac consistenti salutis Reipubl. magis contrarium: sed etiam ne alteru-**

A trum